

תשע"ו - WhatsApp - Mishpotim

1- ביאור הקשר הפנימי שיש בין עשרת הדברות ועשרה המאמרות - מובא בזוהר (ח"ב קסא, א) "הקב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", היינו שהשורש של האור והחיות של העולמות הוא בהאור האלקי המאיר בתורה. וכן אמרו בזוהר (ח"ג יא, ב): "כתיב 'עשרה עשרה הכף בשקל הקודש', 'עשרה עשרה' למאי קא אתיא (למה כפל תיבת 'עשרה' כאן)? אלא 'עשרה' למעשה בראשית, ו'עשרה' למתן תורה - עשרה מאמרות במעשה בראשית, ועשרה מאמרות במתן תורה (עשרת הדברות). במאי קא מיירי (במה מדובר [מהו הקשר בין שני הדברים]? בגין דעלמא לא אתברי אלא בגין אורייתא, וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא, עלמא מתקיימא, וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא ...". כלומר, השורש והקיום של ה'עשרה מאמרות' (מקור של העולמות), הוא ב'עשרת הדברות' (התורה). שכן, בריאת העולמות נעשית ע"י אור הממלא כל עלמין, שהוא אור מוגבל ומצומצם לפי ערך העולמות המוגבלים, ושורש אור זה הוא באור ה'סובב' - האור הבלי גבול. וידוע, שאותיות התורה הן 'כלים' לאור ה'סובב, והאותיות של העשרה מאמרות הן כלים לאור הממלא. ולפיכך, ע"י שישראל עוסקים בתורה ובכך ממשיכים אותיות התורה, היינו אור ה'סובב, במילא על ידי זה נמשכת ה'הארה' מאור זה, היינו אור הממלא - שורש חיות העולמות לקיים את העולמות. וזהו שישראל נקראים 'בנאים' (כמאמר רז"ל 'אל תקרי 'בניך' אלא 'בוניך') לפי שהם הם הבונים את העולם, ע"י שממשיכים אור ה'סובב, שהוא השורש של אור הממלא, מקור העולמות. (ע"פ תורה אור שמות)

2- מדוע נמשלו ישראל לרוחות המנשבות - אמרו רז"ל (תענית ג, ב): 'כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות, כך אי אפשר לעולם בלא ישראל'. לפי פשוטו, חז"ל מדברים על רוחות המנשבות, שכשם שא"א לעולם בלא רוחות, "שלא יתקיים מרוב הבל וחמימות" (רש"י שם), כך א"א בלא ישראל, כיון שרק בשביל ישראל נברא העולם. אלא שלפי זה צריך ביאור, שלכאורה אין שייכות בין המשל - רוחות, והנמשל - ישראל, ואינו מובן מדוע בתור משל על דבר שבלעדיו א"א שהעולם יתקיים, בחרו חז"ל דוקא בענין הרוחות? אלא הכוונה בדברי חז"ל (ע"פ פנימיות הדברים) היא לא לרוחות המנשבות, אלא ל'רוחות' ו'קצוות' העולם (שנקראים ג"כ 'רוחות'). וענין זה הוא עיקר גדר העולם, שגדר העולם הוא עולם מוגבל בזמן ומקום, ומציאות ה'מקום' לא תיתכן אם אין ו' קצוות ורוחות. וכשם שא"א להיות מציאות של 'עולם' ללא ה'רוחות' הנ"ל, שזהו עיקר הגדרת מציאות העולם, כך א"א לעולם בלא ישראל, לפי שזה גופא שנמשך ממנו יתברך האור האלקי המוגבל ('ממלא') שהוא שורש ומקור התהוות ה'עולם' (שהגדרתו הוא בו' רוחות), בא ע"י המשכת האור האלקי הבלי גבול ('סובב') - המקור לאור המוגבל - שישראל ממשיכים ע"י התורה, שאותיותיה דוקא הן 'כלים' לאור עליון זה. (ע"פ תורה אור שמות)

3- 'ה' בצאתך משעיר' - יציאת הוי' מבחינת 'שערות' וגילוי למטה, גרמה ל'ארץ רעשה' - כתיב לגבי מתן תורה 'ה' בצאתך משעיר. . . . ארץ רעשה'. פירושו לפי פשוטו: כשהקב"ה רצה לתת את התורה, מתחילה פתח לבני עשו ('הר שעיר') שיקבלו אותה, ולא רצו; ואחר כך ה' יצא מאמות הללו ('בצאתך משעיר') והלך לתת את התורה על הר סיני לישראל, וכל הארץ 'רעשה' מהגילוי האלקי העצום שהיה אז. ופירושו ע"פ חסידות: הוי' כאן מתייחס להאור ה'סובב' הבלי גבול, כי שם הוי' נקרא 'שם העצם' לפי שמורה על אור אין סוף ב"ה עצמו ה'סובב' כל עלמין. וגילוי אור זה נעשה ע"י אותיות התורה (כאמור). ולכך, במתן תורה, שאז ניתנה התורה למטה, היה גילוי אור עליון זה. וזהו 'הוי' בצאתך משעיר': 'שעיר' מלשון שערות הראש, שבהן יש המשכת חיות מצומצמת מאד, עד שאינו כואב כלל בחתיכת השער, ולמעלה ה'שער' מורה על 'הארה בעלמא' הנמשכת מאין סוף, וזהו אור ה'ממלא' המצומצם, מקור חיות העולמות. ואור ה'סובב' הוא המקור לאור מצומצם זה. והנה, במתן תורה היה ענין 'הוי' בצאתך משעיר', שמה שטמון בפנימיות ה'שער' (ה'הארה' של אור ה'ממלא') - היינו אור ה'סובב' - 'יצא' מן העולם אל הגילוי. וע"י גילוי עצום זה 'ארץ רעשה', כי לגבי אור ה'סובב' אין להעולמות תפיסת מקום וחשיבות כלל, ובמילא בהתגלותו למטה כל המציאות ('ארץ') רעשה ונתבטלה מפני עוצם הגילוי.

(ע"פ תורה אור שמות)

4- אכילת הקב"ה את נפש האדם ע"י עבודת התפלה -

על הפסוק (שה"ש ה, א) 'אכלתי יערי עם דבשי' מובא בזוהר - ד'יערי' רומז לברכת 'יוצר אור' (של קריאת שמע), ו'דבשי' רומז לקריאת שמע עצמה.

כי בברכת 'יוצר אור' מבואר ענין עבודת המלאכים שנקראים 'עצי יער' (כמאמר רז"ל (במדבר רבה ר"פ תרומה) 'למעלן שרפים עומדים, ולמטן עצי שטים עומדים', הרי שנמשלו לעצי יער); ובקריאת שמע מגיעים לידי אהבת ה' בתענוגים שהוא הענין של 'דבשי', היינו המתיקות והעריבות להיות דבוק בהקב"ה.

והנה, הפסוק אומר 'אכלתי יערי עם דבשי' - ענין האכילה, שרואים מזה, שענין התפלה קשור לענין האכילה'. והביאור: כי כמו שהוא באכילה גשמית, שכשאדם אוכל, נעשה המאכל דם ובשרו כבשרו, כך היא מטרת עבודת התפלה - להתעורר באהבת ה' עד כדי כך שהנפש תהיה נכללת ו'נבלעת', כביכול, באלקות ממש.

ועבודה זו נקראת בלשון הזוהר: 'לאשתאבא בגופא דמלאכא', היינו להתעורר באהבת ה' עד כדי כך שיבטל את כל רצונו אליו ית' לבדו, שבזה האדם מתבטל בתכלית ומתדבק בה' להיות 'נבלע' כביכול ב'גופו' (היינו מהותו) של הקב"ה.

(ע"פ תורה אור שמות)

5- הקדמה הכרחית כדי להמשיך את האור של התורה -

מובא בזוהר 'אורייתא וקוב"ה כולא חד', ולכן ע"י עסק התורה ממשיכים אור אין סוף ב"ה עצמו למטה.

והנה, כדי להמשיך אור זה ע"י התורה צריכה להיות תחילה בחינת 'אתכפיא' - לכפות ולהכריח את עצמו לעשות רצונו יתברך למרות שזהו נגד רצונו האישי.

וראיה לדבר: כשהמלאכים בקשו התורה, אמרו להם: 'כלום יצר הרע יש ביניכם?' צריך להבין, הלא בלא יצר הרע נקל וטוב יותר לקיים התורה! שהרי היצר הרע מונע ומעכב את האדם מלעשות רצונו יתברך, ומושכו לתאוות ותענוגים גשמיים, ובלא יצר הרע אין מניעה ועיכוב לעבודת ה'!

אלא מוכח מכך שהדרך היחידה להמשיך האור ע"י התורה היא בהקדמת עבודת ה'אתכפיא', שלכן מובן דכיון שלהמלאכים אין יצר הרע, לכן לא יכלו לקבל את התורה, כי אין שום ענין של 'אתכפיא' אצלם.

וזהו התוכן הרוחני של שיעבוד מצרים ב'חומר ובלבנים' . שעבדו בהם בפרך', הוא העבודה ד'אתכפיא סטרא אחרא'. שכן, העבודה 'בפרך' היא לעבוד באופן של היפוך טבעם (כמאמר רז"ל 'שנשים עשו מלאכת האנשים, ואנשים מלאכת הנשים'), ובעבודת ה' העיקר הוא 'אתכפיא' ועבודת האדם עם עצמו לעשות היפוך רגילותו. ולכן דוקא אלו שהיו במצרים ופעלו בעבודת האתכפיא, זכו להיות אחר כך אלו שקיבלו את התורה, כי כאמור, המשכת האור דתורה שייכת דוקא בהקדמת ענין האתכפיא.

(ע"פ תורה אור שמות)

6- נשמות ישראל של 'זרע אדם' ו'זרע בהמה' -

כתיב (ירמ' לא, כו) 'זרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה', והפירוש הפנימי הוא, שיש שני מיני נשמות: נשמות גבוהות יותר הנקראות 'זרע אדם', ונשמות נמוכות - 'זרע בהמה'.

וההפרש ביניהם: נשמות ד'זרע אדם' הם אשר נמשכו מבחינת 'אדם העליון', היינו מעולם האצילות שהוא העולם המיוחד באלקות ממש. ועולם אצילות נקרא 'על דמות הכסא דמות כמראה אדם', היינו, שכמו שבנפש האדם יש עשר כחות, כך בעולם האצילות, אין סוף ב"ה 'נצטייר' כביכול בציור של עשר ספירות. ונשמות ד'זרע אדם' נקראו כן להיותן נמשכות מאצילות שנק' 'אדם'.

ועל זה נאמר 'נעשה אדם בצלמנו כדמותינו', שמכוון לנשמות אלו שהן בדומה ל'אדם' למעלה ('בצלמינו'), היינו שנמשכות מאצילות.

ונשמות ד'זרע' אדם נמשכות מעולמות התחתונים בריאה יצירה עשיה, שאינם 'מיוחדים' באלקות, והם רוב הנשמות בדורנו. ונקראות 'זרע בהמה' מאחר ששרש עולמות ב"ה הוא שם 'ב'ן', בגימטריא 'בהמה'.

(ע"פ תו"א משפטים ד"ה ואלה המשפטים)